

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praha číslo
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din,
za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122 3123 3124 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kocenova ul. 8. Telef. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Nova ustava kraljevine Jugoslavije

Manifest Nj. Vel. kralja — Sestava velike nacionalne vlade — Besedilo nove ustave

Ustava 3. septembra obsega 120 členov in stopi takoj v veljavo — Ustava jamči dalekosežne državljanske svoboščine in politične pravice — Narodno predstavništvo bo imelo senat in poslansko zbornico — Banovinske zadeve bo v soglasju z banom vodil banovinski odbor, izvoljen od banovinskega sveta — Popolna neodvisnost sodišč

Poročila v posebni izdaji so nadaljevanje poročil iz obeh današnjih rednih izdaj „Jutra“

Beograd, 3. septembra AA. Nj. Vel. kralj je danes izdal naslednji manifest:

Mojemu dragemu narodu!

Čuvanje narodnega edinstva in državne celote je moja sveta dolžnost in najvišji cilj moje vladavine. To je bila pobuda in glavna naloga režima, ki sem ga uvedel 6. januarja 1929. leta. V svoji besedi, ki mi jo je nalagala ljubezen do domovine, sem svojemu dragemu narodu odkrito pojasnil vse težkoče in nevarnosti, v katere sta zašla naše nacionalno življenje in državna celota.

Te težkoče so bile tolike, nevarnosti tako resne, da so zbudile globoko skrb vseh rodoljubov in rušile narodno dušo. Vsi, ves narod je videl, kaj je vzrok temu zlu in se je zavedal velikosti tega zla; zato je razumel in s popolnim zaupanjem sprejel moje sklepe.

Visoka nacionalna zavest in zdrav razum sta vrlini, ki ju je naš narod vsekdar kazal v resnih trenutkih svoje zgodovine. Moje zaupanje v narodovo ljubezen in v njegove moralne sile mi je nudilo sigurno podlago za vse ukrepe pri urejanju razmer v državi.

Srečen sem in ponosen, da je ves moj dragi narod od prvega trenutka razumel moje namere in ukrepe in z enodušnim javnim odobravanjem močno podprl izvedbo mojih sklepov. S to veliko in široko narodno pomočjo je bilo doseženo v sorazmerno kratkem času, da so bile izvršene velike nacionalne in državne naloge v korist trajnih osnov zdravega državnega življenja.

Kraljevini Jugoslaviji, sprejeti s toplo nacionalno dušo od vsega jugoslovenskega naroda, so potrebni pogoji za silen polet in veliko nacionalno bodočnost.

Prepričan, da dopuščajo doslej doseženi sadovi dela, zdrave politike, nacionalne zavesti in narodovega izkustva, da se pristopi k ustvaritvi in definitivni organizaciji onih ustanov in one državne ureditve, ki bo najbolj ustrezala narodnim potrebam in državnim interesom.

Sklenil sem, da postavim dosedanje delo pri izvajanju nacionalne in državne politike na širšo osnovo neposrednega narodnega sodelovanja.

Z vero v Boga in v srečno bodočnost kraljevine Jugoslavije dajem ustavo kraljevine Jugoslavije.

3. septembra 1931. leta v Beogradu.

ALEKSANDER s. r.

Zgodovinska seja ministrskega sveta

BEograd, 2. septembra. AA. Rezultati dela dosedanjega režima — pred vsem na polju pomirjenja strankarskih in političnih strasti in ublažitve verskih sporov, ureditve uprave in izenačenja zakonov ter ozdravljenja gospodarskih razmer — so omogočili Nj. Vel. kralju Jugoslavije, da da, zvest svojim demokratičnim tradicijam, čustvom in besedam, s katerimi je opetovano izjavil, da je režim 6. januarja 1929 samo sredstvo, a ne cilj, državi ustavo in narodu politične pravice in svoboščine.

Pred tem činom je bila danes sestavljena velika nacionalna vlada, v katero so poleg dosedanjih 14 nov vstopile številne osebe z velikim ugledom in imenom in prejšnjega političnega življenja.

Nocoj ob 19. uri je bila v kraljevem dvorcu na Dedinju seja ministrskega sveta pod predsedstvom Nj. Vel. kralja. Seji so prisostvovali poleg predsednika vlade, generala Petra Živkovića, vsi ministri, razen ministrov dr. Voje Marinkovića, Andre Stanića in Ivana Pucija, ki so bili odsotni iz Beograda. Nj. Vel. kralj je imel govor, v katerem je izrekel priznanje kraljevski vladi za vestno in uspešno delo in napovedal, da je došel trenutek, ki ga je naznanil v manifestu z dne 6. januarja 1929, da bo dal državi in narodu novo ustavo. Nato je pozval ministra dvora, naj prečita besedilo ustave, ki bo jutri objavljena narodu, in da seznani kraljevsko vladu z vsemi odredbami ustave. Ko je minister dvora prečital besedilo

dilo ustave, je Nj. Vel. kralj želel, naj bi nova ustava prinesla narodu vso srečo.

Nato je predsednik vlade general Peter Živković izrekel Nj. Vel. kralju zahvalo, v kateri je poudarjal, da so bil skromni sadovi dela kraljevske vlade doseženi s pomočjo vzvišenega

zaupanja in vzornega primera Nj. Vel. kralja.

Nj. Vel. kralj je obdržal vse člane ministrskega sveta. Na večerji, po večerji pa se je razgovarjal z vsakim ministrom posebej. Ob 10. se je kralj ljubeznivo poslovil od ministrov, nakar so ministri zapustili dvor.

BESEDILO USTAVE

Beograd, 3. septembra. AA. Današnje »Službene novine« objavljajo tole ustavo:

MI, ALEKSANDER I.,
po milosti božji in volji naroda kralj
Jugoslavije,
predpisujemo in proglašamo ustavo kraljevine Jugoslavije, ki se glasi:

Prvi oddelek

Splošne določbe

Čl. 1.
Kraljevina Jugoslavija je dedna in ustavna monarhija.
Čl. 2.
Grb kraljevine je dvoglavi beli orol v polju na rdečem ščitu. Na obeh glavah dvoglavca belega orla stoji kruna kraljevine.
Čl. 3.
Državna zastava je modro-belo-rdeča trobojnica v vodoravnem položaju ob navpičnem drogu.
Čl. 4.
Službeni jezik kraljevine je srbsko-hrvatsko-slovenski.

Drugi oddelek

Državlanske pravice in dolžnosti

Čl. 4.
Državljanstvo je v vsej kraljevini eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblasti. Ne priznavajo se plemstvo, naslovi in kakršnekoli predprave po rojstvu.
Čl. 5.
Zajamčena je osebna svoboda. Nikdo se ne sme klicati na odgovor, za tvoriti ali kakorkoli oropati prostosti razen v primerih, ki jih določa zakon. Nezakoniti odvzem prostosti je kazniv.
Čl. 6.
Nikomur se ne sme soditi pred nepristojnim sodiščem.
Čl. 7.
Nihče ne sme biti sojen, dokler ni na pristojnem mestu zaslišan ali na zakoniti način pozvan, da se brani.
Čl. 8.
Kazen se sme določiti samo po zakonu in se sme izvajati samo za dejanja,

nja, glede katerih je zakon naprej določil, da se kaznujejo s to kaznijo.

Čl. 9.
Noben državljan ne sme biti izgnan iz države. Ne sme se pregnati v državi iz enega kraja v drugega in ne internirati v kakem kraju, razen v primerih, ki jih zakon posebej predvideva. Nikdo in v nobenem primeru se ne sme izgnati iz svoje domovinske občine, brez sodne razsodbe.

Čl. 10.
Stanovanje je nedotakljivo. Oblastvo ne sme izvršiti nobene preiskave ali hišne preiskave v stanovanju državljanov, razen v primerih, ki jih je zakon predvidel in na način, kakor je zakon predpisal. Nezakonita kršitev te nedotakljivosti je kazniva.

Čl. 11.
Svoboda vere in vesti sta zajamčeni. Priznane veroizpovedi so ravno pravne pred zakonom in lahko svojo vero javno izpovedujejo. Uživanje državljanov in političnih pravic ni odvisno od veroizpovedi. Nihče ne more biti oproščen svojih državljanov ali vojaških dolžnosti in obvez s tem, da se poziva na predpise svoje vere.

Vera se sme priznati samo z zakonom. Priznane veroizpovedi samostojno urejajo svoje notranje verske posle in gospodarijo s svojimi fondi in s svojo lastnino v mejah zakona. Nihče ni prisiljen, da svojo veroizpoved javno izpoveduje. Nihče ni dolžan sodelovati pri verskih dejanjih, svečanostih in obredih, razen pri državnih praznikih in svečanostih in v kolikor bi zakon to odredil za osebe, ki so podvržene roditeljskim, varuškim ali vojaškim oblastvom. Sprejete in priznane vere lahko vzdržujejo stike tudi s svojimi verskimi vrhovni mi poglavarji v inozemstvu, ako to zahtevajo duhovni predpisi posamezne veroizpovedi. Način, kako naj se vzdržujejo ti stiki, bo uredil zakon.

V kolikor so v državnem proračunu za posamezne veroizpovedi predvidena sredstva, jih je treba deliti med posamezne priznane veroizpovedi v razmerju števil njihovih vernikov in stvarno dokaznih potreb.

Verski zastopniki ne smejo uporabiti svoje duhovne oblasti v molitnicah ali s pomočjo napisov verskega značaja ali sicer v svoje zasebne ali v strankarske svrhe. Ravno tako se ne sme dopustiti, da bi se vršila v molitnicah ali o priliki verskih shodov in manifestacij kakršnakoli politična agitacija.

Čl. 12.
Vsak sme v mejah zakona izražati svoje misli z živo ali pisano besedo, s slikami in z drugimi primernimi sredstvi.

Čl. 13.
Državlani imajo pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja v mejah zakona. Udruženja ne smejo sloneti na verskih, plemenskih ali regionalnih osnovah v strankarsko-politične svrhe. V svrhe telesne vzgoje. Na shode se ne sme prihajati z orožjem.

Čl. 14.
Državlani imajo pravico prošnje. Prošnje sme podpisati eden ali več državljanov, kakor tudi vse pravne osebe. Prošnje se lahko predlože vsem oblastem brez razlike.

Čl. 15.
Znanost in umetnost sta svobodni.

Čl. 16.
Razen državnih javnih šol lahko v mejah zakona obstoje tudi zasebne. Osnovno šolanje je obvezno. V držav-

nih šolah je pouk brezplačen. Vse šole morajo dati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpnosti.

Vse ustanove za izobraževanje so pod državnim nadzorom.

Čl. 17.

Neprekršljiva je tajnost pisma, brzjava in telefona, razen v primerih kazenske preiskave, mobilizacije ali vojne. Vsi tisti, ki prekršijo tajnost pismenskega, brzjavne ali telefonskega prometa, se bodo kaznovali po zakonu.

Čl. 18.

Vsak državljan ima pravico neposredno in brez vsakršnega odobrenja tožiti sodišču državo ali samoupravne organe za krivice, storjene mu v službenem postopku. Za ministre, sodnike in vojaške pod zastavo veljajo posebne odredbe. Za škodo, ki jo stori državljanu država ali samoupravni organ z nezakonitim ali nepravilnim vršenjem službe, odgovarjajo pred rednim sodiščem nameščenec kot izvršilec in država, odnosno samoupravno telo.

Čl. 19.

Vsi poklici v vseh strogah državne službe so po zakonskih pogojih enako dostopni vsem državljanom.

Čl. 20.

Vsak državljan uživa zaščito države v tujih državah. Vsak državljan lahko izstopi iz državljanstva, če je izpolnil vse obveze do države. Prepovedano je izročevanje svojih državljanov.

Tretji oddelek

Socialne in gospodarske odredbe

Čl. 21.

Zakon, rodbina in otroci stoje pod zaščito države.

Čl. 22.

Lastnina je zajamčena. Vsečina in obseg lastninske pravice se določi z zakonom. Ekspropriacija zasebne lastnine je dovoljena v javnem interesu na podlagi zakona proti primerni odškodnini.

Čl. 23.

Priznava se svoboda dela in pogodb v gospodarskih odnosih. Država ima v interesu celote in na podlagi zakona pravico in dolžnost, da intervenira v gospodarskih odnosih državljanov v duhu pravice in odstranitve družabnih nasprotij.

Čl. 24.

Kot posvetovalno telo v vprašanih gospodarskih in socialnih zadevah se ustanovi gospodarski svet, ki bo dal na zahtevo kraljevske vlade ali Narodnega predstavništva svoje strokovno mnenje. Gospodarski svet tvorijo zastopniki gospodarstvenikov in strokovnjaki v gospodarskih in socialnih vprašanjih. Način sestave in poslovanja gospodarskega sveta se uredi s posebnim zakonom.

Četrti oddelek

Državna oblast

Čl. 25.

Državna oblast se izvaja po odredbah te ustave.

Čl. 26.

Zakonodajno oblast vršita kralj in Narodno predstavništvo skupno. Narodno predstavništvo tvori senat in narodna skupščina.

Čl. 27.

Upravno oblast vrši kralj preko odgovornih ministrov po odredbah te ustave.

Čl. 28.

Sodno oblast vrše sodišča. Njihove razsodbe in sklepi se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja na podlagi zakona.

Peti oddelek

Kralj

Čl. 29.

Kralj je zaštitnik narodnega edinstva in državne celine. On je čuvaj njenih interesov. Kralj potrjuje in proglašuje zakone, postavlja državne uradnike in daje vojaške čine po odredbah zakona. Kralj je vrhovni zapovednik vseh vojnih sil. On podeljuje rede in druga odlikovanja.

Čl. 30.

Kralj ima pravico amnestije. Z amnestijo se uničijo pravne posledice kaznivega dejanja, vendar se z njo ne morejo krsiti pravice zasebnikov do povračila škode. Amnestija se lahko podeli pred začetkom kazenskega postopka, med kazenskim postopkom in po izvršenju razsodbe. Amnestija je splošna ali posamična. Kralj ima pravico pomilitve, on sme prisojeno kazeno ustaviti, znižati ali ublažiti. Pravico pomilitve za dela, kazniva samo na privatno tožbo, določa zakonik o kazenskem sodnem postopku.

Čl. 31.

Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnosih s tujimi državami. On proglašava vojno in sklepa mir. Če država ni napadena, ali ji vojna ni napovedana od druge države, je za napoved vojne potreben poprejšnji pristanek Narodnega predstavništva. Če je državi napovedana vojna ali je napadena, se mora takoj sklicati Narodno predstavništvo.

Čl. 32.

Kralj sklicuje Narodno predstavništvo na izredno ali redno zasedanje. Kralj

otvarja in zaključuje seje osebno s prestolno besedo ali preko ministrskega sveta s poslanico ali ukazom. Kadar kralj otvarja ali zaključuje seje s prestolno besedo, zasedata senat in Narodna skupščina obenem. Prestolno besedo, poslanico in ukaz sopodpišejo vsi ministri. Kralj sme vsak čas po državnih potrebi sklicevati Narodno predstavništvo. Kralj ima pravico razpustiti Narodno predstavništvo in odrediti nove volitve. Ukaz o razpustu, kakor tudi ukaz o novih volitvah sopodpišejo vsi ministri.

Čl. 33.

Kralj ne more biti istočasno poglavar kake druge države brez pristanka Narodnega predstavništva.

Čl. 34.

Vse pismene odloke, ki jih vladar izda, podpišejo s protipodpisom pristojni ministri, oziroma ministrski svet. Za vsa dejanja kraljeve oblasti odgovarja minister, oziroma ministrski svet, ki je protipodpisal. Za dejanja kralja kot vrhovnega zapovednika vojske odgovarja minister vojske in mornarice.

Čl. 35.

Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita 18. leto. Kraljeva oseba je nedotakljiva. Kralj se ne more klicati za ničesar na odgovornost, niti ne more biti tožen. To ne velja za kraljevo zasebno imetje.

Čl. 36.

V kraljevini Jugoslaviji vlada kralj Aleksander I. iz dinastije Karađorđević. Kralja Aleksandra nasleduje njegovo moško potomstvo po vrsti prvorodenstva.

Čl. 37.

Kadar kralj nima moškega potomstva, določi sebi naslednika iz stranske linije. V primeru, da kralj do svoje smrti ne določi svojega naslednika, voli Narodno predstavništvo v skupni seji kralja iz iste dinastije.

Čl. 38.

Kraljev dom tvorijo: kraljeva soproga, živi predniki kralja v prvi liniji iz iste dinastije s svojimi soprogi, živi potomci kralja v prvi liniji s svojimi soprogi in potomci, bratje kralja in njihovi potomci s svojimi soprogi, sestri kralja vladarja, vse ženske potomstvo do poroke, stric kralja Aleksandra I. knez Arsen, knez Pavle s soprogo in potomci. Položaj in odnosi članov kraljevega doma se urede s statutom, ki ga predpiše kralj.

Čl. 39.

Stopajoč na prestol poda kralj pred Narodnim predstavništvom prisego, ki se glasi:

»Jaz (ime), stopajoč na prestol kraljevine Jugoslavije in sprejemajoč kraljevo oblast, prisegam Vsemogočnemu Bogu, da bom čuval edinstvo naroda, neodvisnost države in celoto državnega področja, da bom vladal po ustavi in zakonih in da bom imel v vseh svojih težnjah pred očmi dobro naroda. Kakor mi Bog pomaga. Amen.«

Čl. 40.

Kralj biva stalno v državi. Ako se pokaže potreba, da gre kralj iz države za kratek čas, ga zastopa po pravu nasledstva prestolonaslednik. Ako prestolonaslednik ni polnoleten, ali ako je preprečen, zastopa kralja ministrski svet. Zastopstvo se vrši po navodilih, ki jih daje kralj. To velja tudi za primer kraljeve bolezni, ki ne povzroča trajne nesposobnosti. V času odsotnosti kralja ali prestolonaslednika ministrski svet nima pravice razpuščanja Narodnega predstavništva. Zastopstvo ministrskega sveta more trajati najdalje 6 mesecev. Od tega roka dalje stopijo v veljavo ustavni predpisi o namestništvu.

Šesti oddelek

Namestništvo

Čl. 41.

Kraljevo oblast vrši namestništvo: 1. kadar je kralj mladoleten, 2. kadar je kralj zaradi duševne ali telesne bolezni trajno nesposoben, da vrši kraljevo oblast.

V primeru, da je kralj trajno nesposoben vršiti kraljevo oblast, sklepa o postavitvi namestništva Narodno predstavništvo v skupni seji. Kadar smatra ministrski svet, da je nastopil primer kraljeve nesposobnosti, objavi o Narodnemu predstavništvu skupno s mnenjem treh zdravnikov z domačih medicinskih fakultet. Na isti način se postopa kadar gre za osebo prestolonaslednika.

Čl. 42.

Namestniška oblast pripada po pravu nasledstva prestolonasledniku, kadar je polnoleten. Ako prestolonaslednik iz vzrokov, naštetih v čl. 41, ne more vršiti namestniške oblasti, vrše namestniško oblast tri osebe, ki jih kralj določi s posebnim aktom ali oporoko. Istočasno določi kralj vsakemu namestniku po enega zametnika. V primeru, da je mesto namestnika izpraznjeno in njegov zametnik noče vršiti svoje oblasti, voli Narodno predstavništvo s tajnim glasovanjem v skupni seji novega namestnika izmed preostalih dveh zametnikov. Ako je živ samo en zametnik, pride brez volitve na izpraznjeno mesto namestnika. V primeru, da kralj ne določi niti z aktom, niti z oporoko namestnika ali da v primeru bolezni ali smrti določenega namestnika in njegovega zametnika ni mogoča sestava namestništva od vsaj dveh zametnikov, voli Narodno predstavništvo s tajnim glasovanjem v skupni seji potrebno število kraljevih zametnikov. Namestniki

morejo biti samo državljani kraljevine Jugoslavije.

Preden prevzamejo kraljevo oblast, morajo namestniki položiti pred Narodnim predstavništvom prisego, da bodo kralju zvesti in da bodo vladali po ustavi in po državnih zakonih.

Čl. 43.

Ako je eden izmed treh namestnikov podal ostavko ali pa je zadržan, moreta ostala dva namestnika tudi brez njega opravljati državne posle.

Čl. 44.

O vzgoji mladoletnega kralja odločajo namestniki. O imetku mladoletnega kralja mora skrbeti varuh, ki ga določi kraljev testament. Ako umrli kralj ni določil varuha, ga imenujejo namestniki po zaslusanju predsednikov državnega sveta kasacijskega sodišča in glavne kontrole.

Čl. 45.

Do prevzema dolžnosti po namestniku ima ministrski svet kraljevo oblast na lastno odgovornost.

Čl. 46.

V primeru smrti ali kraljeve ostavke prevzame prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj vso kraljevo oblast. To objavi narodu s proklamacijom in položi predpisano prisego pred Narodnim predstavništvom.

Čl. 47.

Ako kralj po svoji smrti ni zapustil moškega naslednika, ali ako bi kraljica za kraljevo smrti bila noseča in v primeru, da kralj ni s posebno listino ali s testamentom določil naslednika, izbere Narodno predstavništvo začasne namestnike, ki bodo opravljali kraljevo oblast samo do poroda. Vlada je dolžna predložiti Narodnemu predstavništvu pred izvolitvijo namestnikov izjavo treh zdravnikov domačih medicinskih fakultet o kraljicini nosečnosti. To velja tudi za primer, ako je prestolonaslednik preminul in je njegova žena bila noseča ob času kraljeve smrti.

Čl. 48.

V primeru, da ostane prestol po določbah te ustave brez naslednika, prevzame ministrski svet v svoje roke kraljevo oblast in takoj skliče Narodno predstavništvo k posebnemu zasedanju, v katerem naj se reši vprašanje prestola.

Čl. 49.

Civilna lista kralja se določi z zakonom. Že določena civilna lista se ne more povišati brez pristanka Narodnega predstavništva in ne zmanjšati brez kraljevega pristanka. Kraljevi namestniki bodo za čas izvrševanja svojih dolžnosti prejemali iz države blagajne znesek, ki ga določi Narodno predstavništvo na predlog ministrskega sveta.

Sedmi oddelek

Narodno predstavništvo

Senat

Čl. 50.

Senat sestoji iz senatorjev, ki jih kralj imenuje, in iz senatorjev, ki so izvoljeni. Senator ne more biti mlajši od 40 let. Določbe o številu izvoljenih senatorjev in o njihovih izvolitvah, bo predpisal zakon. Kralj lahko imenuje ravno toliko število senatorjev, kolikor jih bo izvoljenih. Nihče ne more biti istočasno senator in narodni poslanec.

Čl. 51.

Mandat izvoljenih senatorjev traja šest let. Vsaka tri leta se senat izvolitvijo novih članov obnovi za eno polovico izvoljenih senatorjev.

Čl. 52.

Mandat od kralja imenovanih senatorjev traja šest let. Ta mandat se lahko na predlog predsednika ministrskega sveta razreši zaradi telesne nesposobnosti ali ako je bil senator po sodišču obsojen zaradi kaznivega dejanja. Imenovani senator, ki je aktivni državni uradnik, ne sme obdržati uradniškega položaja.

Čl. 53.

Senat se sestane obenem z Narodno skupščino in preneha delovati z Narodno skupščino. Senat preiskuje pravilnost mandatov izvoljenih senatorjev in odloča o njih.

Narodna skupščina

Čl. 54.

Narodna skupščina sestoji iz poslancev, ki jih narod svobodno izvoli s splošno, enako in neposredno volilno pravico. Narodni poslanci so izvoljeni za štiri leta. Mandat narodnega poslanca lahko presteže tudi prej v primeru, ki ga predvideva volilni zakon. Določbe o številu in izvolitvi narodnih poslancev bodo urejene v posebnem zakonu.

Čl. 55.

Volilno pravico ima vsaka oseba po rojstvu in po priroju (naturilizaciji), ako je dovršila 21. leto starosti. Aktivni oficirji, kakor tudi podnaredniki in vojaški pod zastavo ne morejo vršiti volilne pravice in ne smejo biti izvoljeni. Z zakonom se bo rešilo vprašanje ženske volilne pravice.

Čl. 56.

Začasno izgube volilno pravico: 1. osebe, ki so obsojene na robijo ali na zapor preko 1 leta, dokler se jim ne vrnejo njihove državljanske pravice; 2. osebe, ki se obsojijo na izgubo

RAZŠIRJENJE VLADE

Dr. Albert Kramer imenovan za gradbenega ministra, Ivan Pucelj za ministra brez portfelja – Sprejeta ostavka ministra Serneca

Beograd, 2. septembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 2. septembra 1931 so imenovani za ministre brez portfelja:

KOSTA TIMOTIJEVIĆ, bivši minister;
DR. IVAN PALEČEK, bivši minister;
ANDRA STANIĆ, bivši minister;
IVAN PUCELJ, bivši minister;
PAVAO MATICA, župnik iz Bednje;
DR. AVDO HASANBEGOVIĆ, državni svetnik.

Za gradbenega ministra:

DR. ALBERT KRAMER, poslanik in pooblaščen minister v Pragi.

Za ministra pravde:

DR. DRAGUTIN KOJIĆ, bivši minister.

Vsi novi ministri razen gg. Andre Stanića, Ivana Pucelja in dr. Ivana Palečka, ki so odsotni, so danes ob 16.30 prisegli pred predsednikom kraljevske vlade generalom Petrom Živkovićem.

Beograd, 3. septembra. AA. Z nocojšnjim ukazom Nj. Vel. kralja je bila sprejeta ostavka g. Dušana Serneca, ministra za gradnje, in dr. Svetomira Ljotića, ministra pravde.

Čl. 65.

Kralj sklepa pogodbe s tujimi državami, vendar je za potrdilo teh pogodb potreben predhodni pristanek Narodnega predstavništva. V vprašanju čisto političnih sporazumov ni potreben predhodni pristanek Narodnega predstavništva. Za pogodbo, da sme tuja vojska zasedati ozemlje kraljevine ali ga prekorati, je potreben pristanek Narodnega predstavništva. Narodno predstavništvo lahko, kadar to zahteva državna potreba, s posebnim sklepom v naprej pooblasti ministrski svet, da izda ukrepe za takojšnjo izvedbo predloženih pogodb. Državno ozemlje se ne sme odtujiti ali zamenjati brez pristanka Narodnega predstavništva.

Čl. 66.

Zakone proglašja kralj z ukazom, ki mora obsegati sam zakon in sklep Narodnega predstavništva. Ukaz sopodpisujejo vsi ministri, minister pravde postavi na ukaz državni pečat in poskrbi za razglasitev v »Službenih Novinah«. Zakon dobi obvezno moč 15 dni po razglasitvi v »Službenih novinah«, ako zakon sam drugače ne odredi. Dan razglasitve v »Službenih novinah« se računa kot prvi dan.

Čl. 67.

Narodno predstavništvo ima pravico ankete in preiskave v volilnih in čisto upravnih vprašanjih.

Čl. 68.

Vsak član senata in Narodne skupščine sme staviti ministrom vprašanja in interpelacije. Ministri so dolžni odgovoriti nanje v istem zasedanju.

Čl. 69.

Senat in Narodna skupščina obučeta neposredno samo z ministri.

Čl. 70.

V senatu in Narodni skupščini imajo pravico govoriti samo njihovi člani, člani vlade in vladni poverjeniki, za to odredjeni s kraljevim ukazom.

Čl. 71.

Senat in Narodna skupščina lahko polnoveljavno sklepata, če je n. tej seji navzoča ena tretjina vseh senatorjev, odnosno narodnih poslancev. Za polnoveljavnost sklepa je potrebna večina glasov prisotnih.

Čl. 72.

O v. k. zakonskem predlogu se mora dvakrat glasovati na istem zasedanju, preden je predlog končno sprejet.

Čl. 73.

Sklepanje senata in Narodne skupščine v skupnem zasedanju se vrši samo v primerih, ki so izrečno omenjeni. Skupnemu zasedanju predsedujeta izmenično predsednika senata in Narodne skupščine.

Čl. 74.

Senatorji in narodni poslanci ne odgovarjajo za glas, ki so ga dali kot člani Narodnega predst. vništva. Za vse izjave in postopke v izvrševanju mandata, bodisi v dvoranih senata ali Narodne skupščine ali v odgovorih ali v posebnih odposlanih ali v posebnih misijah po odredbah senata ali Narodne skupščine, odgovarjajo senatorji, odnosno narodni poslanci le senatu odnosno Narodni skupščini po odredbah poslovnika. Za izjave ali postopke, ki vsebujejo kazensko dejanje, odgovarja senator, odnosno narodni poslanec tudi rednemu sodišču, če senat, odnosno Narodna skupščina to odobri. Za uvrde, klevete ali zločine odgovarja senator, odnosno narodni poslanec rednemu sodišču tudi brez poprejšnjega dovoljenja senata odnosno Narodne skupščine.

Čl. 75.

Brez dovoljenja senata odnosno Narodne skupščine se njihovi člani ne morejo za prestopke, storjene izven vršenja mandata, klicati na odgovor niti ne oropati svobode, dokler traja njihov

mandat, razen takrat, če se zalotijo pri samem dejanju, zločinu ali prestopku, vendar se v tem poslednjem primeru senat odnosno Narodna skupščina, če sta zbrana, takoj obvestita, in data ali odredbe pooblastilo, da se postopek nadaljuje za dobe zasedanja. Imunitetna pravica senatorja in narodnega poslanca nastane z dnem izvolitve odnosno imenovanja. Če kdo postane senator ali narodni poslanec, preden je nad njim zaradi kakšnega prestopka izrečena izvršna razsodba, obvesti oblast, ki vrši ugotovitve in preiskavo, o tem senat ali Narodno skupščino, ki da ali odredbe pooblastilo za nadaljevanje postopka. Član senata ali Narodne skupščine se sme klicati na odgovor samo zaradi dejanja, zaradi katerega je obtožen.

Čl. 76.

Senatu in narodni skupščini pripada izključna pravica, da v svoji sredi vzdržuje red po svojem predsedniku. Nikaka obtožna sila se ne more postaviti v zgradbo, niti ne na njeno dvorišče brez dovoljenja predsednika. Prav tako ne sme brez njegove privolitve noben državni organ storiti v senatu ali v Narodni skupščini nobenega uradnega akta. Noben oborožen človek ne sme stopiti v zgradbo senata in Narodne skupščine razen oseb, ki nosijo orožje po predpisih in se nahajajo v službi pri senatu odnosno Narodni skupščini.

Osmi oddelek

Upravne oblasti

Čl. 77.

Kralj imenuje in razrešuje predsednika ministrskega sveta in ministre. Predsednik ministrskega sveta in ministri tvorijo ministrski svet, ki je neposredno podrejen kralju. Ministri se nahajajo na čelu posameznih panog državne uprave. Minister sme biti tudi brez portfelja. Minister imenuje nižje državne uradnike po odredbah zakona. Ministri položijo, preden prevzamejo dolžnost pri-sego, da bodo kralju zvesti in da bodo delali po ustavi in zakonih.

Čl. 78.

Kralj in Narodna skupščina lahko obtožita ministre zaradi kršitve ustave in državnih zakonov, storjene v službi. Za škodo, ki jo ministri store državljanom z nezakonitim vršenjem službe, odgovarja država, ministri pa državi.

Čl. 79.

Minister se lahko obtoži tako za dobo ministrovstva kakor tudi pet let po odstopu. Predlog za obtožbo ministra se mora predati pismeno ter mora točno vsebovati obtožbo. Če ministra obtoži Narodna skupščina, se mora sklep o tem, da se minister preda sodišču, sprejeti z večino dveh tretjin glasov skupnega števila narodnih poslancev.

Čl. 80.

Podrobne določbe o odgovornosti ministrov vsebuje poseben zakon.

Čl. 81.

Upravne oblasti lahko izdajajo uredbе, potrebne za izvajanje zakonov.

Čl. 82.

Uprava v kraljevini se vrši po banovinah, srezih in občinah.

Čl. 83.

Kraljevina Jugoslavija ima 9 banovin, in to:

1. Dravska banovina s sedežem v Ljubljani;
2. Savska banovina s sedežem v Zagrebu;
3. Vrbaska banovina s sedežem v Banju Luki;
4. Primorska banovina s sedežem v Splitu;
5. Drinska banovina s sedežem v Sarajevu;
6. Zetska banovina s sedežem na Cetinju;
7. Dunavska banovina s sedežem v Novem Sadu;
8. Moravska banovina s sedežem v Nišu in
9. Vardarska banovina s sedežem v Skoplju.

(Nadaljnje določbe tega člena ponavljajo banovinske meje, določene z zakonom z dne 28. avgusta t. l.)

Čl. 84.

Banovine so upravne in samoupravne jedinice. S posebnim zakonom se določa razdelitev banovin na srezе in občine. Organizacija občinskih uprav in področje njihovega dela se določa s posebnim zakonom po načelih samouprave. Posamezne mestne občine morejo biti z zakonom urejene tudi na drugačni podlagi.

Čl. 85.

Mesto Beograd z Zemunom in Pančevom tvori posebno upravno področje.

Čl. 86.

Na čelu banovine stoji ban, ki je predstavnik vrhovne oblasti v banovini. Bana postavlja kralj na predlog predsednika ministrskega sveta.

Čl. 87.

Ban postavlja, premešča, upokojuje in odpušta upravne uradnike v mejah svoje pristojnosti, določene z zakonom o banski upravi.

Samouprava

Čl. 88.

V vsaki banovini kot samoupravnem telesu obstoja banovinski svet in banovinski odbor.

Čl. 89.

Banovinski svet se voli na štiri leta s splošnim, enakim in neposrednim glasovanjem po določbah zakona. Svet voli iz svoje srede banovinski odbor, ki je samoupravni izvršni organ banovine.

Ban postavlja in razrešuje banovinske uradnike na predlog banovinskega odbora.

Čl. 90.

Banovinski svet more urejati razne panoge banovinske uprave in banovinskega življenja z banovinskimi uredbami na podlagi zakona o ureditvi banovin in na podlagi drugih zakonov. Banovinske uredbe imajo v dotičnih banovinah moč zakona. Ne smejo biti proti ustavi in obstoječim zakonom, ker se v tem primeru ne bi moglo uporabljati.

Čl. 91.

Banovinski odbor pripravlja predloge banovinskih uredb, sklepa pa o njih banovinski svet. Banovinske uredbe proglašajo in objavlja ban, ki zahteva prej soglasje državnega sveta o njihovi zakonitosti. V primeru, da državni svet soglasje odkloni, se uredba ne more objaviti. Državni svet je dolžan dati ali odkloniti soglasje najdalje v roku meseca dni. Ako državni svet v tem roku ne izreče soglasja, se smatra, da je soglasje podano.

Čl. 92.

Državna centralna oblast skrbi, da vrše samoupravne oblasti svoje zakonite dolžnosti v določenih mejah in da ne kršijo splošnih državnih interesov.

Čl. 93.

Ban, oziroma z zakonom določeni državni organ, ima pravico ustaviti vse sklepe banovinskega sveta in banovinskega odbora, ali občinskih zborov ali odborov, ki so proti ustavi, zakonom in uredbam. Proti odločitvi bana je mesto pritožbe na državni svet. Morejo se isto tako ustaviti oni sklepi in izjave, ki so škodljivi za splošne državne interese. V tem primeru se pritožba predloži ministru za notranje zadeve v zakonitem roku. Banovinski svet se more s kraljevim ukazom razpustiti pred štiriletno dobo na predlog notranjega ministra, ki odredi nove volitve za dotično banovino.

Čl. 94.

Banovinski svet sklepa vsako leto na svojem prvem sestanku o banovinskem proračunu za prihodnje leto na predlog banovinskega odbora.

Čl. 95.

Banovinski proračun odobrava finančni minister, glavna kontrola pa nadzira njegovo izvrševanje ter pregleduje zaključne račune.

Čl. 96.

Občine so samoupravna telesa. Njim se lahko nalagajo s posebnim zakonom tudi akti upravnih oblasti, ki jih izvršujejo pod nadzorstvom določenih upravnih organov.

Čl. 97.

Določila o organizaciji in pristojnosti banovinskih in občinskih samoupravnih oblasti se predpišejo z zakonom.

Čl. 98.

Za zadeve upravne značaja se ustanove upravna sodišča. Njihove sedeže, pristojnost in organizacijo določi zakon.

Čl. 99.

Državni svet je vrhovno upravno sodišče. S posebnim zakonom se določa način postavljanja članov državnega sveta, kakor tudi sestava, pristojnost in njegov postopek.

Deveti oddelek

Sodne oblasti

Čl. 100.

Sodišča so neodvisna. Pri izrekanju pravice ne stoji pod nobeno oblastjo in sidiijo samo po zakonu. Sodišča in sodna pristojnost se ugotovi samo z zakonom. Z zakonom se predpisuje, na kakšen način se volijo in postavljajo predsedniki sodišč in sodniki. V družinskih in dednih zadevah muslimanov sodijo državni šeriatski sodniki.

Čl. 101.

Sodniki vseh sodišč so stalni. Sodnikom se ne sme vzeti njihov poklic, niti se ne smejo iz kakršnegakoli vzroka odstraniti iz službe zoper svojo voljo brez razsodbe rednih sodišč ali disciplinarnih razsodb kasacijskih sodišč. Sodnik ne sme biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve pristojnega sodišča. Sodnik ne more biti poslan niti ne začasnno na drugo politično ali nepolitično javno službo brez svojega pristanka ali dovolitve kasacijskega sodišča. Sodnik sme biti premeščen samo s svojim pristankom. Sodnik more biti v službi do izpolnjenega 70. leta svojega življenja. Pred tem rokom se sme sodnik upokočiti samo na pismeno prošnjo ali pa, kadar telesno ali duševno tako oslabi, da ne more vršiti svoje dolžnosti. Sklep o upokojitvi v tem poslednjem primeru izda kasacijsko sodišče.

Deseti oddelek

Državno gospodarstvo

Čl. 102.

Vsako leto odobri Narodno predstavništvo državni proračun, ki velja leto dni. Proračun mora biti predložen Narodnemu predstavništvu najdalje mesec dni po njegovem sestanku na redno zasedanje. Istočasno s proračunom se predloži Narodnemu predstavništvu v pregled in odobritev tudi sklepni račun minulega računskega leta. Narodno predstavništvo ne sme predložiti partij povečati, sme pa jih zmanjšati ali črtati. Proračun

se odobri po partijah. Način sestave in izvršitve proračuna je predpisan z zakonom. Prihranki ene proračunske partije ali proračunskega leta se ne smejo porabiti za poravnaje postavk v drugih partijah ali letih brez odobritve Narodnega predstavništva.

Čl. 103.

Dokler ne odobri predloženega mu proračuna, mora Narodno predstavništvo dovoliti dvanajstine za en ali več mesecev. Če je Narodno predstavništvo razpuščeno, preden je proračun rešen, se proračun minulega računskega leta podaljša z ukazom najdalje za 4 mesece. Če se tudi v tem roku proračun ne reši, se lahko s kraljevim ukazom podaljša do konca proračunskega leta.

Čl. 104.

Državni davki in splošne državne dajatve se odrede samo z zakonom. Vlada predloži Narodnemu predstavništvu od glavne kontrole overovljeno poročilo o izvršitvi sklenjenih pogodb o državnih posojilih in njihovi porabi v zmislu zakona.

Čl. 105.

Davčna obveza je splošna in vse državne dajatve so enake za vsu državo. Kralj in prestolonaslednik plačata državni davek na privatno imovino.

Nikaka podpora, stalna ali začasna, nikako darilo ne nagrađa se ne more dati iz državne blagajne, če ni utemeljena v zakonu.

Čl. 106.

Državno imovino upravlja finančni minister, v kolikor to zakon drugače ne odreja. O načinu odtujitve državne imovine se bo izdal poseben zakon. Pravica do monopola pripada državi. Ruđe, zdravilne vode, vrešci in prirodna sila so last države. Način porajevanja rudarskih, industrijskih ali kakršnihkoli drugih ugodnosti se uređi z zakonom.

Čl. 107.

Za pregled državnih računov in nadzorstvo nad izvršitvijo državnega in samoupravnih proračunov obstoji Glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče. Predsednika in člane Glavne kontrole voli Narodna skupščina s kandidatske liste, ki jo sestavi državni svet in na kateri je predlaganih dvakrat toliko kandidatov, kolikor je praznih mest.

Određbe o pristojnosti in postopku Glavne kontrole predpisuje zakon. Z zakonom se uredi, v katerem primeru je proti sklepom dovoljena pritožba na kasacijsko sodišče. Glavna kontrola pregleduje, popravlja in likvidira račune splošne administracije in vseh polagalcov računov nasproti državi blagajni. Ona pazi, da se ne prekorači noben proračunski izdatek in da se nobena vsota ne prenese iz ene proračunske partije v drugo. Ona zaključuje račune vseh državnih uprav in je dolžna zbirati vse potrebne dokaze in sporočila. Zaključene državne račune predloži Narodnemu predstavništvu v odobritev s svojimi pripombami in to najdalje v enem letu, računajoč od konca vsakega računskega leta.

Enajsti oddelek

Vojska

Čl. 108.

Vojaška obveza je splošna po odredbah zakona. Ustroj in velikost vojske in mornarice se predpiše z zakonom. Formiranje enot v obsegu, ki ga določa zakon, predpiše kralj z uredbom na predlog vojnega ministra. Koliko vojske naj bo pod zastavo, določi vsako leto proračun.

Čl. 109.

Vojaška sodišča so neodvisna. Pri izrekanju razsodb ne stoji pod nobeno oblastjo, nego sodijo samo po zakonu. Sodnik prvostopenjske vojaškega sodišča ne more biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve vojaškega apelacijskega sodišča, apelacijski sodnik pa ne brez odobritve kasacijskega sodišča. Razsodbe vojaških sodišč presodi v poslednji instanci kasacijsko sodišče.

Čl. 110.

Prestopke in dejanja državljanov v družbi z vojski razsajajo civilna sodišča, za časa vojne pa vojaška sodišča.

Čl. 111.

Nihče, kdor je dovršil 20. leto, ne more dobiti državne službe ali v njej ostati, če ni po odredbah vojnih zakonov odslužil vojaškega roka ali pa bil vojašine oproščen.

Čl. 112.

Za ohranitev notranjega reda se sme vojska porabiti samo na zahtevo pristojne civilne oblasti.

Čl. 113.

Tuja vojska se ne more vzeti v službo naše države in vojska naše države se ne more staviti v službo tuje države brez poprejšnjega dovoljenja Narodnega predstavništva.

Površnike, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v največji izbiri tvrdka J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Glavna načela nove jugoslovenske ustave

Beograd, 3. septembra AA. Nova jugoslovenska ustava sloni na demokratskih načelih, kakor so opredeljena v obstoječem ustrojstvu države in v narodnem edinstvu, ter uvaja novo Narodno predstavništvo dveh domov.

Glavna načela ustave so naslednja:

Kraljevina Jugoslavija je ustavna nasledna monarhija pod dinastijo iz rodu Karadjordja.

Službeni jezik je hrvatsko-srbsko-slovenski.

Zajamčene so široke državljanske svoboščine in politične pravice v enakem obsegu kakor v drugih zapadno-evropskih ustavah, zlasti glede enakosti vseh državljanov pred zakonom, svobode vesti, tiska, nedotakljivosti stanovanja, lastnine, pisemske in brzojavne tajnosti, enakopravnosti vseh ver, popolne neodvisnosti sodišč itd.

Narodno predstavništvo sestoji iz senata in iz Narodne skupščine.

Polovico članov senata voli narod za šest let, krona pa lahko imenuje enako število senatorjev.

Narodna skupščina se voli s splošno, direktno in enako pravico glasovanja na štiriletno dobo. Sestaja se redno vsako leto 20. oktobra.

Pasivno volilno pravico za senat imajo osebe po 40. letu, za Narodno skupščino pa po 30. letu. Aktivna volilna pravica za oba doma se doseže z 21. letom starosti.

Narodna skupščina ima široke proračunske pravice, pravico interpelacije, ankete, zakonodajne inicijative. Poslanci uživajo imuniteto. Za sprejem zakona je potrebno soglasje obeh domov.

Zajamčena je široka samouprava banovin, katerih število ustava fiksira na devet, in ki so obeležene s sedanji meji.

Položaj bana je postavljen na višjo stopnjo s tem, da ga postavlja kralj z ukazom na predlog predsednika vlade. Ban predstavlja v banovini celokupno oblast.

Vsaka banovina ima svoj banovinski svet, izvoljen z občo, enako in direktno volilno pravico. Izvršilni organ tega sveta je banovinski odbor; na njegov predlog postavlja ban vse banovinsko uradništvo po zakonu o banski upravi. Banovinski svet sprejema banovinski proračun, ki ga odobrava finančni minister.

Z ustavo je zajamčena sestava in organizacija občin po načelu popolne samouprave.

Ustava ima določbo, po kateri se v primeru mobilizacije, vojne ali ogroženega javnega reda lahko v obrambo državnih interesov suspendirajo posamezne določbe z naknadno odobritvijo Narodnega predstavništva.

Prehodne določbe predvidevajo možnost uveljavljanja zakonov na dosednji način dotlej, dokler zakonodajno telo ne prične poslovati. Vsi obstoječi zakoni ostanejo v veljavi, dokler se na redni zakonodajni način ne izpremenijo.

Dvanaesti oddelek

Spremembe ustave

Čl. 114.

O izpremembah ustave odloča kralj z Narodnim predstavništvom.

Čl. 115.

Predlog, da se v ustavi kaj izpremeni ali dopolni, lahko stavi kralj in Narodno predstavništvo. V takem predlogu se morajo izrecno imenovati vse točke ustave, ki naj bi se izpremenile ali dopolnile. Če je predlog stavljal kralj, se sporči senatu in Narodni skupščini, nar kar se Narodno predstavništvo takoj razpusti in skliče novo najdelj v štirih mesecih.

Če je tak predlog prišel od senata, odnosno Narodne skupščine, se o njem sklepa na način, določen za sklepanje o zakonskih predlogih, z večino treh petin skupnega števila poslancev. Predlog gre nato pred senat, odnosno Narodno skupščino, ki sklepa o njem z večino treh petin skupnega števila senatorjev, odnosno narodnih poslancev. Kadar je predlog tako sprejet, se Narodno predstavništvo razpusti, novo pa se skliče najdalje v roku štirih mesecev do dne, ko je bil predlog sprejet.

I v prvem i v drugem primeru, smeta senat, odnosno Narodna skupščina sklepati samo o tistih izpremembah in dopolnitvah ustave, ki jih vsebuje že pred volitvami sprejeti predlog. Senat, odnosno Narod. skupščina sklepata z večino polovice plus eden skupnega števila vseh članov. Če senat in Narodna skupščina pri sprejemu predloženih izprememb ali dopolnitev ustave v celoti ali pa v posameznostih ne soglašata, je nadaljnji postopek isti kakor za zakonske predloge (čl. 64).

Čl. 116.

V primeru vojne, mobilizacije, neredov in pobun, ki bi ogrožale javni red

in varnost države, ali kadar so vobče ogroženi javni interesi, sme kralj izjemoma z ukazom odrediti, da se začasno izdajo izredni, neobhodno potrebni ukrepi v vsej kraljevini ali v enem njenih delov neodvisno od ostalih. Vsi taki izjemni ukrepi se naknadno predložijo Narodnemu predstavništvu v odobritev.

Prehodne in sklepne določbe

Čl. 117.

Do dneva sestanka Narodnega predstavništva kralj izdaja in proglašaa zakone z ukazom. Ukaz sopodpišejo predsednik ministrskega sveta, resorni minister in minister za pravosodje.

Čl. 118.

Vsi obstoječi zakoni, razen zakona o kraljevski oblasti in vrhovni državni upravi z dne 6. januarja 1929, ostanejo v veljavi, dokler se na redni način ne izpremenijo ali ukinejo.

Čl. 119.

Određbe čl. 101 te ustave se ne bodo izvajale v dobi petih let od dneva uveljavljanja te ustave.

Čl. 120.

Ta ustava stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Za izvrševanje ustave bodo skrbeli predsednik ministrskega sveta in vsi ministri.

Naročamo našem ministru za pravosodje, da to ustavo razglasi, vsem ministrom, da skrbе za nje izvršitev, in oblastvom zapovedujemo, da se po njej ravna, vsem in vsakomur pa, da se ji pokorava.

V Beogradu, 3. septembra 1931.

ALEKSANDER s. r.

Napeito pričakovanje haaške razsodbe

Odgoditev zasedanja sveta Društva narodov — Razsodba haaškega razsodišča bo objavljena v soboto — Živahne konference med državniki

Zeneva, 2. septembra. d. Na splošno zažudenje je bilo odgodeno zasedanje sveta Društva narodov na petek popoldne. Kot vzrok za to odgoditev navajajo v krogih Društva narodov sestanke evropske komisije, ki bo pretresala med drugim tudi najbrže vprašanje nemško-avstrijske carinske unije. Evropska komisija s obo sestralski tri ter ji bo predsedoval najbrž Briandov zamenik.

Ne malo senzacijo je vzbudila tudi vest, da bo objavljena razsodba haaškega mednarodnega razsodišča v vprašanju avstrijsko-nemške carinske unije šele v soboto 5. septembra. Ta vest je bila sprejeta s precejšnjim nezadovoljstvom med francoskimi delegati, ki so nezadovoljni z zavlačevanjem taktiko haaškega razsodišča.

Opaziti je živahno konteriranje med avstrijskimi in nemškimi delegati, ki se posvetujejo o nastopu ob priliki objave haaške razsodbe. Po zadnjih informacijah, je

že skoraj gotovo, da bosta o tej zadevi govorila državni podkancelar dr. Schober in nemški zunanji minister dr. Curtius na eni izmed sej evropske komisije. V tem odgovoru bo zastopal dr. Curtius stališče, da Nemčija odtotopa od takojšnjega izvršitve carinske unije z Avstrijo pod pogojem, če se pristopi k proučevanju šroko zasnovanega gospodarskega sporazuma med tim večjim številom evropskih držav. V sličnem smislu bo govoril tudi podkancelar dr. Schober, ki se bo izrekel za odgoditev izvršitve carinske unije z ozirom na sedanji težki gospodarski položaj v Evropi in na posebno ta lišče, ki ga zavzema Avstrija.

Zeneva, 2. septembra. n. Danes so vse dopolne konferenci o formuli, s katero, naj bi se začelo likvidirati vprašanje nemško-avstrijske carinske unije. Pri generalnemu tajniku Društva narodov se je vršila konferenca med Francosom Ponce tom, dr. Curtiusom in dr. Schoberom,

Cene malim oglašom:

Zenitve, dopisovanja, naznana ter oglaš trgoškega, reklamnega ali posredovalnega značaja: vsaka beseda 1.— Din. Pristojbina za št. 5.— Din. Najmanjši znesek 10.— Din. Ostali oglaš: vsaka beseda 50 para. Pristojbina za št. 3.— Din. Če naj pove naslov Oglašni oddelček »Jutra«, je plačati še pristojbino 2.— Din. Pri stopnje je vpostati obremen z naročilom. Čekovni račun pri Poštni hranilnici v Ljubljani 11.842.— Telefon številka 2492, 3492

Malim oglašom

Za odgovor 2 Din v znamkah

Naslove malih oglasov

dobite takoj po izidu lista v podružnicah »Jutra« v Mariboru, v Celju, v Novem mestu, v Trbovljah in na Jesenicah, ki sprejemajo tudi naročila na male oglase in inserate.

Ljubše dobi

Učenca

za kovastvo in ključavnice, farstvo sprejme Jos. Bachmayer, Kočevje štev. 93. 38624-1

Delavce

izvoznice, z dobro prakso, iskanje za izvoznice, kletke, nih čipk v Zagrebu, proti dobi plači. — Obširne ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Delavce«. 38602-1

Mesar. vajenca

močnega in zdravega, posreduje stari, sprejme takoj Blaž Jeglič, mesar in prekajevalec v Trzinu. 38611-1

Brivskega vajenca

sprejme takoj Mirko Zalete, brivski salon, Rimska cesta 24. 38620-1

Pek. pomočnika

mlajšega, samo s sprejema, iz boljših parnih pekarn sprejemam takoj, Poudarim na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Pek«. 38623-1

Frizerko

dobro izveščeno v friziranju, manikiranju in vodni ondulaciji, sprejme Ciril Vasek, frizer za dame in gospode, Ljubljana, Novi trg 2. 38614-1

Šoferja

Nemca ali Slovence, mehanika z dolgoletno prakso sprejemam v nemško hišo. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38615-1

Gostiln. kuharico

ki bi delala tudi druga hišna dela, sprejemam. — Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38604-1

Kuharico

isčem za takoj za Beograd v postev pride samo prvo vrstna in popolnoma samostojna. Plača po zahtevi. Predstaviti se je med 1. in 3. uro v Nanski ul. 10, pritišče. 38619-1

Učenca

s primerno šolsko izobrazbo sprejme trgovina zeleznine na triletno učno dobo. — Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38623-1

Izurnjeno pletiljo

sprejme Parizer, Trnovska prijava 14. 38606-1

3 spretna natakarike

6, 7, in 8. t. m. isče restavracija pri Levu. 38676-1

Učenko

s primerno šolsko izobrazbo sprejemam v trgovino z mešanim blagom. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38677-1

Deklico

stare 14 let, sprejemam k nam najmlajšo otroku. — Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38696-1

Gospodinj

samostojno, isčem za dovojenjnost gostilno na Dolenjskem poleg kopalnice, katero bi oskrbovala. — Prednost imajo udovice s pokojnikom ali petrovinom, kava. Ponudbe z navedbo naslova na oglašni oddelček »Jutra« pod »Postena gospodinja«. 38711-1

Vajenko

za damsko krojaštvo sprejemam. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38698-1

Prvovrstno šiviljo

sprejemam, pisane ponudbe na področju »Jutra«. — Celju pod »Prvovrstna«. 38732-1

Brivskega

pomočnika za gospode in ženske, večkrat samostojnega, z dolgoletno prakso sprejemam, sprejme takoj Čeh, brivec v Celju, Ljubljanska cesta. V primeru, da je brez službe, lahko nastopi takoj. 38704-1

Vajenca

dobrega risarja, iskanje. — Pisane ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Reklamna grafika«. 38705-1

Trgovski potniki

Fiksus in provizijo nudimo potnikom za obisk privatnih strank. — Ljubljana in okolice ter vso dravsko banovino. — Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Fiksus in provizija«. 34983-5

Provizijske potnike

proda »dobrodošli« predmetov iz D. Marušić, Ljubljana, Sv. Petra ulica 40. 38718-5

Potnik

Klavirski pouk strokovno najnovejši — poleg pripadajoče teorije, harmonije petja itd. Naslov pove oglašni oddelček »Jutra«. 38694-4

Privatni pouk

Privatna nastava — prejele »Hajdukovič«, pripravila za vse razrede gimnazije. Penzija. — Pisati: Beograd, Njegoševa br. 29 35468-4

Dijakinja

isče po 2 uri na teden konverziranje v italijanskem in francoskem jeziku. — Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Vijšer«. 38695-4

Pouk v klavirju

prvovrstno, daje jedrno ugodno pianistko. — Poženel, Mestni trg 17/II. 38521-4

Koncesionirana

ŠOFERSKA SOLA Gojko Pipenbacher Ljubljana, Gosposvetska 12 — Zahtevajte informacije. 38574-4

»Privatna nastava«

(Privatni pouk) prej šola Hajdukovič, pripravila za vse razrede gimnazije. — Penzija. Pisati: Beograd, Njegoševa 29. 35468-4

Čamernikova

šoferska sola Ljubljana, Družalska c. 36 (Jugo-Auto) telefon 2236. Prva obisk koncesionarja Prospekt 15 tastojev — pl. iste ponji 251

Gosli poučije

bivši učitelj konservatorija, študentska ulica št. 9/1. 291-4

Gorazdov učni zavod

Pouk stenografije in strojepisja ter potrebnih merkantilnih predmetov po najnovejši in najuspešnejši metodi. — Priglasila 1., 2. in 3. septembra od 9. do 12. ure dopoldne, Nunska ulica št. 19, pritišče. Pisane prijave do dne 14. septembra pod naslovom J. Gorazd, Bled 2, Vila Rodica. 38013-4

Inštrukcije

daje za hrane dijak srednje tehnike. Ponudbe pod »Dobro inštruktor na oglaš. oddelček »Jutra«. 38670-4

»Renault« avto

zastopstvo naznana, da je preselilo svoje skladišče v velestanje na Cesto na Rožnik št. 19. Priporočila lastno popravilnico — Renault Service, ter veliko zalogo avtomobilov in rezervnih delov. Sikor, d. d. Ljubljana, Cesta na Rožnik 19. 38246-10

Avto

Prodamo Chevrolet osebn. avto, 4-sedežen, odprt, z novimi gumami za Din 13.000; Renault 2-sedežen, 4 CV za 15.000 Din; BSA motocikel 350 ccm za Din 8000.— In Wanderer motocikel 500 ccm, z zgornji krmiljenimi ventili, skoraj nov, le 6000 km vožen za Din 16.000. Vsi so v najboljšem stanju. — Na ogled pri I. Kapelj, Ljubljana, Kerkov trg št. 10. 38044-10

Poceni napravlja

Austro Daimler, šestdesetleten, 38 HP, z elektr. razsvetljavo za 11.000 Din; Fiat 502, štiridesetleten za 17.000 Din; več drugih vozil in motocikelov po najugodnejših cenah. O. 2. uže, Ljubljana, Tavčarjeva ul. št. 11. 38536-10

Fiat avto

tipa 514, krasna limuzina za 4 vrste, ugodno prodam na ogled v garaži hotela »Union« v Ljubljani. 38501-10

Avto

zapr. šestdesetleten, ki troši 11 litrov, radi kritja prodam do 5. t. m. za Din 15.000.— Na vpogled in preizkušnjo: avtomotiki 93. 38482-10

Avto-kovčeg

kupim. Ponudbe na naslov L. Baraga, Selenburška 6. 38427-10

Rabljeni

avtomobile Citroen, Daimler, Renault, Wanderer, Austro Daimler ter druge za 400 in nad. Dnevna poraba 16 litrov benzina. Vorašati: Mestni trg 5-II, pri gosp. Bernatovič. 38679-10

Avto Geognet

dvosedezni, zamenjan za dobro motorno kolo s prikolico, 500 cm³, kake boljše znamke, zaradi pomankanja prostora. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38672-10

Mailno prikolico

prilagojeno za Harle, 750, kupi foto Jug v Kranju. 38674-10

Avto Chrysler

zadnji 66 model Fisher Sedan, petdesetna karoserija, skoraj nov, 6000 km vožen, po izredno nizki ceni naprodaj. — Pojasnila daje Avtoklub Ljubljana. 38736-10

2 avbi

proda Marija Kurik, Pralakovca ulica št. 3/II. 38460-6

Otroški voziček

ponikljan, prodam, Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38318-6

2 avbi

proda Marija Kurik, Pralakovca ulica št. 3/II. 38460-6

Motorno kolo

D. K. V., popolnoma v brezhibnem stanju proda Lovro Šebenik, Knezova 28. 38717-10

Službe isče

Za 300 Din mesečno bi opravljala pisarniška dela po 18 ur. Ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Značko 300«. 38643-6

Gospodična

z znanjem slov., srbohrvaščine, nemščine in strojepisja, isče nameščenje v pisarni ali kot blaginjskarka. Otrbe pod »Vesta 18« na oglaš. oddelček »Jutra«. 38642-2

2 čevljar. pomočnika

dobro izveščena v zbitem delu, isčem. Naslov pove oglašni oddelček »Jutra«. 38603-2

Mlada gospa

edna, vajena kuhe in gospodinjstva, isče čez dan zaposlitve. Govori slov., hrvaško in nemško. Cenji ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Postena in zmožna«. 38614-2

Plačilni natakari

32 let star, kavejce zmožen isče stalno službo. Cenjene ponudbe na področju »Jutra« v Celju pod »Jutra«. 38612-2

Mesto gospodinj

boljša, srednjih let. Ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Zanesljiva gospodinja«. 38646-2

Gospodična

absolutna trg. sečaja s pravim dobim uspehom isče primerno službo. Naslov pove oglašni oddelček »Jutra«. 38636-2

Privatna kuharica

boljša, samostojna, želi nameščenje. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38636-2

3000 Din nagrade

dam tistemu, ki mi preskrbi stalno pisarniško službo. Zmožen sem vseh pisarniških del in nemščine. Dopolne prošim na oglašni oddelček »Jutra« pod »Vesten 99«. 38610-2

Trgovski pomočnik

mlad, priden in pošten, dober prodajalec med. stroke želi premeniti službo. — Cenjene ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Dobro prodajalec 3860«.

Prodajalka

mešane stroke, želi kjerkolik službo. Ponudbe pod »Vesta« v službi na oglaš. oddelček »Jutra«. 38473-2

V hotelu ali gostilni

želim službo. Star sem 20 let, sedaj v večjem kape. isčem, in zmožen kavejce. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38471-2

Mlado dekle

stare 17 let, z dežele, ki zna tudi šivati in ima večje dohode, isče službo za takoj. Vprašati na Napolconovem trgu, pritišče. 38695-2

Dve služkinji

vajeni vseh hišnih del in kuhe, isčeta kjerkolik službo. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38698-2

Frizerka

prvovrstna perfektna v trajni vodni in navedni ondulaciji, želi kjerkolik mesto v boljšem salonu. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38688-2

Gospodična

absolutna mešana. šole, želi zaposlitve v kakšni pisarni, vodni in navedni ondulaciji. — Cenjene ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« v Celju pod »Značko 300«. 38635-2

Dekle

pridno in pošteno, vajene vseh hišnih del in kuhanja isče službo — najraje na postelji. Minka, Ljubljana, Kotnikova ulica 8. 38723-2

Trgovski pomočnik

mešane stroke, vesten, želi v svojo nadalje izobrazbo premeniti dosežane mesto. Gre tudi v skladišče ali kot praktikant v manufakturno trgovino. — Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Nastopi takoj ali pozneje«. 38700-2

Prodaj

prvovrstno po 38 Din pri enkratnem odjemu 30 kg za teden, pri manjšem odjemu 30 cene nekaj višje. Ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Maslo«. 38610-6

Puhasto perje

čisto, bobano, kg po 43 Din, druga vrsta kg po 38 Din, čisto belo gosje kg po 130 Din in čisti puh kg po 250 Din razpošilja po 100. — P. BROZOVIC, ZAGREB, Ulica 82. 226

Otroški voziček

ponikljan, prodam, Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38318-6

2 avbi

proda Marija Kurik, Pralakovca ulica št. 3/II. 38460-6

Vinske sode

od 300–500 litrov, kakor tudi hrambe sode od 15 hl do 50 hl, prodam. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38443-6

Fotoaparati

amaterski, 9x12, optika 1/6, rabljen, v dobrem stanju, zamenjan za rabljen gramofon. Ponudbe pod »Foto-gramofon« na oglaš. oddelček »Jutra«. 38404-6

Otroški voziček

dobro ohranjen, in košara napravlja v Rožni dolini, cesta IV št. 12/I. 38668-6

Volno za modroce

zelo poceni prodaja Sega, Cankarjevo nabrežje 51. 38503-6

Otroški voziček

na peresih, napravlja na Glinah, cesta I/9. 38660-6

Fotoaparati

13x18, s leseno kamero, 2 objektivoma, 3 duple kasete, popolnoma dobro ohranjen, ceno naprodaj. Vprašati: Mestni trg 5-II, pri g. Bernatovič. 38630-6

Več gostiln. miz

poceni prodam, Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38727-6

Pletilje, pozor!

»Oboroč« s škarkari in stroj za tumbiranje, dobro ohranjen prodaja Segulin, Maribor, Vojašniška 2. 38730-6

Ročna dirca

poceni napravlja pri Kovacu na Dolenjski cesti št. 6. 38714-6

Kupim

2 kino-aparata v dobrem stanju kupim. Ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Kino«. 38632-7

Enovprežni voz

močan in dobro ohranjen ter zapravljivček kupim. Pisane ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Dobro ohranjen«. 38709-7

Hiša

z 2 stanovanji, vrtom in sadovnjakom, pri št. 19 na prodaj za 20.000 Din. S. Radvanje pri Mariboru. 38590-20

Hišo v Mariboru

priljubljeno, renovirano, s lokalom in stanovanjem, ki donosa mesečno 2000 Din, za najnižjo ceno 205.000 Din prodaja Markovič, Zagreb, Hlea 53. 32726-20

Lepo posveto

obstoječe iz nove hiše s obširnimi stanovanjem, modernim urejenega gospodarskega poslopija ter ca 13 johov rodovitne zemlje prodam. 38709-20

Posveto

24 ha njive, travniki, sadna vrta, gozdi, s hišo in gospodarskimi poslopiji ter mlino in kovačnico vse v dobrem stanju, pod ugodnimi pogoji prodam. Pojasnila daje M. Vavtlik, Sv. Katarina št. 27, pošta Trbovlje II. 38705-20

Prodaja hotela

na najlepšem mestu, pri glavnem morskem kopalnici (zaradi razširjenih razmer) iz prostoroke, odlično renovirani hotel-penzion »Natalija« (14 sob, 27 postelj), 2100 kv. met. 450.000; gotovine je treba 350 do 650 tisoč.— Pisati: posestniki na gornji naslov. 37055-20

Posveto

z več stanovanjskimi hišami in hišnimi parcelami, pri Ljubljani — glavna točka, 7 min. od tramvaja po najnižji ceni naprodaj. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38716-20

Enodružinska hiša

z 2 prostornimi sobama, vrtom, elektriko, vodovodom in kanalizacijo, na najprejnejši cesti v Rožni dolini napravlja za Din 95.000. Cesta V. št. 21. 38721-20

Stavbne nasvete

daje tehnični biro »Tehna«, Ljubljana, Mestni trg 251 214-20

V najem

Gostilno in mesarijo dobro ideo, sredi mesta blizu Koroske o d d m. Ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Dobro ideo gostilna«. 38604-17

Farno pekarno

dobro ideo, v Ljubljani prodam v najem. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38479-17

Družabnico

sodelujočo, brez strokovnega znanja, s 30–60.000 Din isčem. Pisane ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Družba«. 38516-16

2 dijaka (inji)

v svo ohrbo, blizu realne gimnazije sprejemam. Naslov pove oglašni oddelček »Jutra«. 38635-22

Dijaka

sprejemam v svo ohrbo, blizu realne gimnazije sprejemam. Naslov pove oglašni oddelček »Jutra«. 38635-22

3000 Din posojila

isče gospa posestnica, ki vrne v enem mesecu 3500. Cenjene ponudbe na oglaš. oddelček »Jutra« pod »Nujno«. 38626-16

Lokal

3 pisarniški sobi v I. nadstropju v Prešernovi ulici oddam s 1. novembrom. — Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38509-19

Pisarniške prostore

krasne, v neposredni bližini glavne pošte oddam. Naslov v oglašni oddelček »Jutra«. 38334-19

2 delavnici

za vsako obrt takoj oddam v Kolodvorski ulici št. 27, dvorišče. Natančne podatke da trgovina Lesjak, Selenburgova. 38784-19

Lokal

za trgovino ali pisarno, na prometnem kraju blizu kolodvoru in sodnije odda D. Rovšek, Kolodvorska ulica 35. 38476-19

Gostilno

vinotoč ali kaj slasnega razcem v najem ali račun. Ponudbe na oglašni oddelček »